

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS
AZ ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ - ZSIDÓ EGYETEM (OR-ZSE) ZSIDÓ
VALLÁSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLÁJA

2016

Az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem (OR-ZSE) Zsidó Vallástudományi Doktori Iskolájának (DI) minőségbiztosítása az OR-ZSE minőségbiztosítási rendszerének független része. A DI minőségbiztosítási terve a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvényben foglaltakon valamint azok módosítási rendeletén, valamint az Országos Doktori Tanács 2013. október 18-i ajánlásain alapul és egyúttal igazodik a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság (MAB) vonatkozó előírásaihoz, az Emberi Erőforrások Minisztériuma minőségbiztosítási irányelveihez, a minőségbiztosítási nemzetközi fejlesztési trendjeihez, különös tekintettel a felsőoktatási minőségbiztosítás európai standardjaira. Ezekben túlmenően az Országgyűlés 2015. december 1-i ülésnapján fogadta el az oktatás szabályozására vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi CCVI. törvényt, amely megjelent a Magyar Közlöny 2015. évi 195. számában a 26097. oldalon. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításával a doktori képzés rendszere 2016. szeptember 1-től átalakul. A legfontosabb változások a következők. A doktori képzésben legalább 240 kreditet kell szerezni, a képzési idő nyolc félév. A doktori képzés két szakaszból áll: az első négy félév a "képzési és kutatási", a második a "kutatási és disszertációs" szakasz. A negyedik félév végén, a képzési és kutatási szakasz lezárásaként és a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként komplex vizsgát kell teljesíteni, amely méri és értékeli a tanulmányi, kutatási előmenetelt. A doktorandusznak a komplex vizsgát követő három éven belül be kell nyújtania doktori értekezését. A doktorandusz ösztöndíj havi összege a képzési és kutatási szakaszban 140.000 Ft, a kutatási és disszertációs szakaszban 180.000 Ft. Sikeres védés esetén a doktorandusz egyszeri 400.000 Ft támogatásban részesül. Az új szabályokat először a 2016/2017. tanév első félévében doktori képzésben hallgatói jogviszonyt létesítő hallgatókra kell alkalmazni.

2016. szeptember 1-jétől az Nftv. szerint a doktori képzés képzési ideje meghosszabbodik 6 félévről 8 félévre. Az első két évben (képzési és kutatási szakasz) a képzés során kötelezően teljesítendő tantárgyak kerülnek meghirdetésre. Az első két év után a doktorandusz előrehaladását komplex vizsga formájában értékelni kell, amelynek célja, hogy a felsőoktatási intézmény csak azokat a doktoranduszokat engedje tovább, akik addigi teljesítményük és előrehaladásuk alapján jó eséllyel fokozatot tudnak szerezni. A komplex vizsga – az Nftv. szabályaiból következően – díjmentes. A második két évnek (kutatási és disszertációs szakasz) a doktori kutatás folytatásáról és a doktori értekezés megírásáról kell szólnia, amelyet követően egy éven belül, – illetve méltányolható indok fennállása esetén kérelemre két éven belül – a disszertációt be kell nyújtani. A doktori képzésbe bekapcsolódhat az is, aki a fokozatszerzésre egyénileg készült fel, feltéve, hogy teljesítette a felvétel és a doktori képzés követelményeit. A hallgatói jogviszony ebben az esetben a komplex vizsgára jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre. A doktorjelölti jogviszony az új képzésben megszűnik, ugyanakkor a régi rendszerű képzés szerinti doktoranduszok, valamint doktorjelöltek – hozzávetőlegesen 2021-ig, kifutó rendszerben – azonban szükségszerűen még lesznek a jövőben is. Erre tekintettel szükséges a 2016. augusztus 31-ig hatályos rendelkezések szerinti terminológia megtartása, illetve az erre az alanyi körre vonatkozó részletes átmeneti szabályozás rendeleti megállapítása is.

1. A törvénymódosítás következményei

Ez a módosítás önmagában is számos minőségbiztosítási mozzanatot tartalmaz. Először is hosszabb képzést biztosít. Az első négy szemeszter képzési és kutatási szakaszában jóval több lehetőség nyílik, egyrészt sokkal szélesebb körű tematika megtervezésére és megvalósítására, a doktoriskola vallási kötelező kurzusain túl számos interdiszciplináris szeminárium és kutatás oktatására és a hallgatókkal folytatott feldolgozására. Mindez a doktoranduszok saját kutatói feladatain túl lehetővé teheti a témavezető irányításával olyan önálló projektek elindítását és az egyetem profiljában megjelenő programjait, amelyek hosszú távra biztosíthatják a tudományos minőséget. Ilyenek lehetnek a vallástudomány, a vallásbölcselet és vallásfilozófia, a Szentírás és Talmud-kutatások már meglévő profilján kívül történelmi, néprajzi, irodalmi, modern filozófiai, művészeti, zenei projektek megszületését. Ezek a néhány fős közösen dolgozó iskolák már az első négy szemeszterben kialakulhatnak és azután a komplex vizsgát követően a közös projektek tovább működhetnek, akár a minősítés megszerzése után is, az egyetem védnöksége alatt.

A másik törvény előírta minőségvizsgálat a komplex vizsga, amely arra készíti a doktoranduszokat, hogy párhuzamosan a képzési tárgyak elmélyült tanulmányozásával egyúttal foglalkozniuk kell választott kutatási témájukkal is, előadásokat kell tartaniuk, publikálni kell, esetleg idegen nyelven is, ezzel megtanulják a tudományos munka szabályait.

A komplex vizsga szigorúan megszüri a hallgatók munkájának színvonalát, és csak azokat a doktoranduszokat engedi tovább, akik alkalmasak, motiváltak és szorgalmasak.

Az is fontos része a törvénymódosításának, hogy a kutatási és disszertációs szakaszban a doktoranduszok nyugodt körülmények között, nagytudású professzorok vezetésével készítik az értekezésüket és szemeszterenként be kell mutatniuk az elkészült fejezetek, ami az egyenes munkát biztosítja. A két évi szervezett munka után még egy évük van arra, hogy minden szempontból korrekt és színvonalas disszertációt nyújtsanak be az egyetemre.

1. Bemutatkozás – A Doktori Iskola egyetemének tudományos hagyománya

Az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem Zsidó Vallástudományi Doktori Iskolája, a zsidóság egyetlen olyan magyarországi zsidó tudományos műhelye, amely a neológ vallásfelekezeti világszerte egyedülálló tradíciói alapján oktatja a zsidó tudományokat. Az immár másfél évszázados rabbiképző intézmény falai között 1877 óta számos világhírű tudós tanított, rabbiságra, világi tudományokra, a gazdag kulturális hagyományok őrzésére (Goldziher Ignác, Kaufmann Dávid, Heller Bernát, Hevesi Simon, Scheiber Sándor, hogy csak néhányat említsünk). Az intézményt másfél évtizede akkreditálták egyetemenként, és azóta BA szakokkal és két MA szakkal (rabbiképzés és kultúratörténet) kiegészítve képzik a hallgatókat. A doktori tanulmányok folyamatos minőségbiztosítását az Intézmény immár több mint százharminc éves tudományos múltja garantálja.

A zsidó vallástudomány évezredek óta művelt vallásbölcseleti iskolái (T'nach/Szentírás, Talmud, Halacha, zsinagógai művészet, liturgiai zene) az ókori és mai Izraeli tudományos központokhoz, egyetemekhez valamint a legújabb korokban az Egyesült Államokban lévő zsidó egyetemekhez kötődnek. Ezen zsidó vallástudományi központokból rendszeresen vesznek részt előadók a doktori iskolai oktatásban.

A zsidó vallástudomány tudományelméleti értelemben modern és szekuláris diszciplínái (vallásfilozófia, a vallástörténet, valláskritika, zsidó történelem, vallási irodalom, vallási művészetek; zene, képzőművészet és azok profán változatai) mind részei a doktoriskolai képzési programjainak, doktori témáinak, kutatásainak, publikációinak. A kurzusokat vezető professzorok jelen vannak a szaktudomány nemzetközi színterein, konferenciáin, kiadványaiban.

2. Doktori témák meghirdetése

Az egyetemen új doktori témákat lehetőség szerint habilitációval – esetenként MTA doktori címmel is rendelkező professzorok hirdetnek meg. Kivételt képeznek olyan minősített docensek, aki olyan országban szereztek PhD-minősítést, ahol nincs akadémiai doktori cím és habilitáció, másrészt olyan diszciplínák művelői, melyeknek nincsenek hazai minősített kutatói, mint (pl. zsinagógai zene és a kántorművészet). A témakiírók által készített és ajánlott doktori témákat a Doktoriskola Tanácsa értékeli, és csak azon témák meghirdetéséhez járul hozzá, amelyeknél biztosított a kutatói háttér, és fennáll a hallgatói érdeklődés is. A témakiíróktól jogos elvárás az aktív kutatói tevékenység, amely abban a statisztikai tényben is megnyilvánul, hogy közleményeinek mutatói jelentősen meghaladják a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. Ez a doktorhallgatókkal és doktorjelöltekkel szemben a fokozatszerzésig legalább 10 publikáció a kutatási témáik köréből. Emellett a témakiírók korábbi témavezetések eredményeit is folyamatosan értékeli a Doktori Iskola Tanácsa.

A Doktori Tanács folyamatosan figyelemmel kíséri a doktori iskola működését, munkájához felhasználja a doktoranduszoknak, a doktorjelölteknek és a doktori iskolában öt éven belül fokozatot szeretteknek a véleményét, szükség esetén külső szakértőt kér fel. A Doktori Tanács a minőségbiztosítási szabályzat alapján elkészülő éves jelentés részeként értékelést készít a doktori iskola működésének minőségéről.

Minden doktoranduszhoz egy felelős témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelölt fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges. Az OR-ZSE zsidó vallástudományi doktori iskolájában azonban történelmi okok miatt viszonylag kevés hallgató tanul, ezért az előző bekezdésben foglaltak kiegészítéseként a doktoranduszokhoz a lehetőségekhez képest egy felelős témavezető tartozik ugyan, de kivételt képeznek az interdiszciplináris kutatási témák mellett a sajátosan vallási kutatási témák társ témavezetői. A zsidó tudományosság hagyományosan vallástudományi és egyben bölcsészeti témakörei a képzési terv tantárgyismertetői szerint azért is gyakoriak, mert a széles tudományos spektrumot átölelő tanulmányi témák gyakran indukálnak interdiszciplináris, intermediális és interkulturális doktori témákat. Ennek gyökerei a XIX. századi alapítás kezdeti tudományos hagyományaihoz nyúlnak vissza, amennyiben az egykori Rabbiképző Intézet tanárai a vallástudomány neológ tudományfilozófiája alapján állva legtöbbször világi bölcsészeti stúdiumokból szereztek tudományos fokozatot (nyelvészet, filozófia, irodalom, történelem, néprajz). Ez magyarázza az interdiszciplináris témák jelenlétét a doktori témák között, és ez indokolja a kettős témavezetést, amely gyakran nemzetközi együttműködés keretei között zajlik. Mindazonáltal a doktori iskola vezetése törekszik arra, hogy minimálisra csökkentse a kettős témavezetést.

Egy témavezetőhöz csak különlegesen indokolt esetben tartozhat háromnál több aktív, abszolutóriumot még nem szerzett doktoranduszhallgató. A legfeljebb három doktorandusz témavezetésének korlátozását a fokozatszerzési eljárás megindítása feloldja, azaz a doktorjelölt irányítása már nem korlátozza új hallgató felvételét.

3. Felvétel a doktori képzésre

A doktori képzésre a www.doktori.hu adatai alapján és az OR-ZSE honlapján szereplő doktoriskolai honlap <http://www.or-zse.hu/doktor/altism.htm> hirdetései segítségével lehet jelentkezni. Ezekon honlapokon minden információ megtalálható a doktorképzésről. A doktoriskolába jelentkezőket a felvételi bizottság hallgatja meg. A felvételi értékelés szempontjai: motiváció, előzetes tudományos tevékenység, a zsidóság történetében és kultúrájában való jártasság, részletes munkaterv, a témavezető előzetes fogadókészsége, nyelvismeret. A felvételsor rendjéről pontozásos felmérés alapján (1-5 skálán) dönt a felvételi bizottság. A felvétel formai követelménye a legalább jó minőségű MA diploma (vallástudomány, teológia, bölcsészet, társadalomtudomány, egyéb humán tudományok, különleges esetekben természet- és egyéb reáltudományok) valamint a Doktori Szabályzat által kívánt nyelvismeret, melynek specifikuma a modern héber (ivrit) és/vagy bibliai héber legalább olvasásszintű ismerete, valamint egy középfokú „C” nyelvvizsga. Fokozatszerzésig kötelező az államilag elismert két középfokú „C” komplex vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga.

4. A doktori képzés tantárgyai és tanári kara

A doktori képzés tárgyainak elfogadásáról és módosításairól, vendégtanárok meghívásáról és nemzetközi kurzusok meghirdetéséről a Doktori iskola Tanácsa dönt, az iskola vezetőjének javaslata alapján. A doktori iskolában csak tudományos fokozattal és lehetőleg habilitációval, rendelkező oktatók taníthatnak, ők lehetnek a doktorképzés fórumainak (Egyetemi Doktori Tanács, Egyetemi Habilitációs Bizottság, Tudományági Doktori Tanács, Doktori Iskola Tanácsa, Tudományági Habilitációs Bizottság) törzstagjai és a képzés témakiírói és témavezetői. További tudományos fokozattal rendelkező (PhD, kandidátus, DLA) oktatók és kutatók részvétele az doktori iskolában a Doktori Tanács döntése alapján lehetséges.

A doktori képzés tárgyai és azok oktatói megtalálhatók az OR-ZSE doktoriskolai honlapján, valamint a MAB az ODT és a doktori.hu adatbázisban lévő Képzési tervben. A DI tárgyainak oktatói publikációikkal és azok hivatkozásaival megjelennek az ODT adatbázisában is. A DI törzstagjai adatlapon nyilatkoznak arról, hogy első helyen tartoznak az OR-ZSE Zsidó Vallástudományi Doktori Iskolájához. A tanári kar professzori szintű és habilitált törzstagjai az alábbiak:

Prof. habil. Gábor György

Prof. habil. Haraszi György (Professor emeritus)

Prof. habil. Lichtmann Tamás

Prof. habil. Oláh János

Prof. habil. Rugási Gyula (MTA doktora)

Prof. habil. Schőner Alfréd

Prof. Dr. Kiss Endre (Törzstag emeritus, MTA doktora)

Prof. Frigyesi Judit PhD (Izraelben egyetemi tanár, ott nincs habilitáció)

5. Kutatómunka

A doktorandusztól elvárt, hogy a képzés egész idejében folytasson kutatást, publikáljon (legalább öt tanulmányt a képzés ideje alatt, további ötöt a fokozatszerzés időszakában), tartson konferencia-előadást (legalább egyszer idegen nyelven is), részt vegyen az intézmény oktatói tevékenységében (BA-szinten tartson kurzust, saját kutatási témájához kapcsolt szemináriumon). A doktori iskola feladata az is, hogy segítse a doktorhallgatót abban, hogy a képzés során eljuthasson külföldi konferenciákra, egyetemekre vagy kutatóintézetekbe.

A kutatómunka minőségbiztosításának része és háttérintézménye az egyetem „Kaufmann Dávid vallástudományi kutatócsoportja” (a korábban az MTA kihelyezett kutatóhelyeként működött vallás- és kultúratudományi kutatócsoport jogutódjaként), melynek tudományos tevékenységébe a doktorhallgatók alanyi jogon aktívan bekapcsolódhatnak, önálló workshop-okat, konferenciákat rendezhetnek, folyamatos kutatási feladatokat végezhetnek, publikációs lehetőségeket kapnak, részt vehetnek futó vagy tervezett tudományos projektekben, konzultációkon, szakmai vitákon, könyvbemutatókon. Mindezekért a képzési tervben szereplő krediteket is megkapják.

6. Monitoring

A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását az iskolavezető és a témavezető értékeli minden félév végén, különösképpen a minden hallgató számára szemeszterenként bemutatott kutatási napló alapján, továbbá szakirodalmi referátum, témabemutató, témavezetői szeminárium, fejezetvédelem formájában. A kutatási napló munkabeszámolóként a doktori iskola honlapjáról letölthető nyomtatvány, amely tartalmazza a tanulmányi és kutatási eredmények összesített mutatóit (publikációkat, konferencia-előadásokat, óratartásokat is beleértve) A doktorandusz haladását tanévenként a DI Tanácsa értékeli.

A DIT az országosan alkalmazott egységes monitoring eljárással (amint működni kezd) nyomon tudja követni a fokozatszerzést, majd a fokozatot szerzett hallgatók életútját. Ennek eredménye bekerül a honlap és a doktori.hu adatbázisába, önértékelés formájában.

7. A PhD fokozat publikációs követelményei

A fokozat megszerzéséhez a szakterület sajátosságainak megfelelő publikációs követelményrendszernek kell eleget tenni. Az egyetem és a doktoriskola biztosítja a doktorhallgatók publikációinak megjelenését az intézmény saját publikációs sorozataiban. Hagyományos könyvformátumban: Magyar Zsidó Szemle, Magyar Zsidó Szemle Füzetek, Magyar Zsidó Szemle Könyvek; Elektronikus formában: Hacofe, Jerusa, Új Javne könyvek),

valamennyi publikációs fórum rendelkezik ISBN/ISSN számmal és lektorált szerkesztésű kiadvány.

8. Fokozatszerzési eljárás

A fokozatszerzési eljárás során a doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára (műhelyvitára) kell bocsátani. Ennek előzményeként, még a szervezett képzés keretében a tervezett dolgozatot már az első évfolyam végén „témabemutatáson” kell ismertetni, majd a második vagy harmadik tanév végén „fejezetvédésre” kerül sor, mindkettő a témavezető és meghívott professzorok jelenlétében.

A módosított doktori képzésben a témabemutatás – fejezetvédelem – disszertációs konzultáció – publikációk a disszertáció témájában – folyamat kötelezően beépült a „kutatói – disszertációs szakasz szemesztereibe, ezáltal rendszeresen ellenőrizhető.

A munkahelyi vitában egy külső, legalább PhD-fokozattal rendelkező opponens értékeli a dolgozatot. A vita lényeges pontjait jegyzőkönyvben kell rögzíteni, melynek melléklete az opponensi vélemény. A komplex vizsgát követően az értekezés benyújtásakor a Bíráló Bizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a disszertációt és a téziszfüzetet. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt válaszait legkésőbb a védelem előtt egy héttel elektronikus formában megkapják. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a téziszfüzet teljes szövege nyilvánossá válik a WWW.doktori.hu adatbázisában és a doktori iskola honlapján is. A bírálókhöz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. A bizottság és az opponensek kritikai véleményét a jegyzőkönyvben és a disszertációhoz csatolva elektronikus formában is közzéteszi, és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra. (könyvtár, repozitórium).

9. A nyilvánosság biztosítása és egyéb minőségbiztosítási feltételek

- interdiszciplináris együttműködés a hasonló területen működő hazai és külföldi doktori iskolákkal;
- külföldi idegen nyelvű és hazai szakirodalom folyamatos beszerzése és az OR-ZSE tudományos könyvtárában való hozzáférhetőség biztosítása;
- részvétel a hazai és külföldi tudományos szakkonferenciákon;
- külföldi és belföldi szakértők folyamatos bevonása oktatóként, témavezetőként és társtémavezetőként;
- A DI alumni-politikája: a doktoranduszok, a doktorjelöltek és a doktori fokozatot szerzettek meghívót kapnak az OR-ZSE DI által rendezett műhelybeszélgetésekre, konferenciákra, egyéb rendezvényekre, és lehetőség szerint bevonják őket a képzésbe, továbbképzésbe és a kutatásokba.
- nyilvánosság és az átláthatóság biztosítása érdekében a DI tevékenységei mind az egyetem doktoriskolai honlapján: <http://www.or-zse.hu/doktor/altism.htm> a <http://www.doktori.hu> honlapon folyamatosan nyilvánosságra kerülnek.

10. Plágiumszabályzat

Az értekezés minőségéért, önállóságáért, valódiságáért a témavezető a benyújtott disszertáció első lapján aláírásával vállal felelősséget. A jelölt a második oldalon tesz nyilatkozatot munkája eredetiségéről. Ez a szöveges minőségbiztosítás a Doktori Szabályzat mellékleteként is megtalálható.

11. Záró megjegyzések

A szabályzat az alábbi minőségbiztosítási elvek érvényesülését kívánja elérni:

Szakmai kontroll: A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a tudományos közvélemény kontrollját.

Nyilvánosság: A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára legyenek széleskörűen nyilvánosak.

Visszacsatolás: A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a doktori iskola különböző testületeinek tagjai kapjanak folyamatos visszajelzést tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.

Egyéni felelősség: Egyértelműen tisztázott legyen, hogy a doktori képzésben részt vevők körében kinek mi a feladata és miért felelős.

Dokumentálás: A doktori képzéssel és fokozatszerzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A minőségirányítási rendszer működtetése csak minimálisan adminisztratív terhet rójon a képzésben és a fokozatszerzési eljárásokban részt vevő oktatókra és kutatókra.

1. sz. Melléklet

Plágium - Nyilatkozat

Alulírott (:) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a

.....

című doktori értekezés

(a továbbiakban: értekezés) önálló munkám, az értekezés készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, valamint az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem által előírt, az értekezés készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat esetén plágiumnak/szerzői jogsértésnek számít:

- szó szerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más szerző publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Alulírott kijelentem, hogy a plágium fogalmát megismertem, és tudományul veszem, hogy plágium esetén értekezésemet az egyetem visszautasítja.

Kijelentem továbbá, hogy az értekezés készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt, a bíráló bizottságot és a fokozatszerzés többi résztvevőjét nem tévesztettem meg.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Doktori Tanácsa az értekezést elfogadhatatlannak minősíti.

doktorandusz/doktoranda

Budapest,

Budapest, 2016. szeptember 20.